

Γεωγραφία Ε΄ - Επανάληψη 1^{ης} Ενότητας: «Οι χάρτες»

1. Γεωγραφικό γλωσσάριο

Απεικόνιση	η ακριβής αναπαράσταση ή περιγραφή ενός αντικειμένου
Ανθρωπογενή χαρακτηριστικά	οι δημιουργίες του ανθρώπου που υπάρχουν στο φυσικό περιβάλλον
Γενικός χάρτης	ο χάρτης που περιέχει βασικά γεωμορφολογικά και ανθρωπογενή στοιχεία
Γεωμορφολογικός χάρτης	ο χάρτης που παρουσιάζει τα βουνά, τις πεδιάδες, τους ποταμούς, τις λίμνες κ.λπ. μιας περιοχής
Θεματικός χάρτης	ο χάρτης που παρουσιάζει ένα συγκεκριμένο θέμα
Κλίμακα	είναι ένας αριθμός που δηλώνει πόσες φορές μικρότερη είναι μία απόσταση πάνω στον χάρτη από την πραγματική της απόσταση στο έδαφος
Πολιτικός χάρτης	ο χάρτης που παρουσιάζει στοιχεία από το ανθρωπογενές περιβάλλον (νομούς, πόλεις, λιμάνια κ.λπ.)
Προσανατολισμός	προσδιορισμός θέσης, πορείας ή κατεύθυνσης κάποιου με βάση τα σημεία του ορίζοντα
Πυξίδα	όργανο προσανατολισμού βασισμένο στην ιδιότητα που έχει η μαγνητική βελόνα να δείχνει πάντα τον Βορρά
Σχετική θέση	η θέση ενός τόπου, ανθρώπου ή αντικειμένου σε σχέση πάντα με τη θέση ενός άλλου τόπου, ανθρώπου ή αντικειμένου
Τίτλος χάρτη	η ονομασία του χάρτη που δηλώνει το περιεχόμενό του
Υπόμνημα	Σημείωμα/πινακάκι όπου εξηγούνται τα διάφορα στοιχεία ενός χάρτη
Χάρτης	η απεικόνιση των στοιχείων ενός τοπίου με σύμβολα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή
Χαρτογράφος	ο επιστήμονας που ασχολείται με την κατασκευή των χαρτών

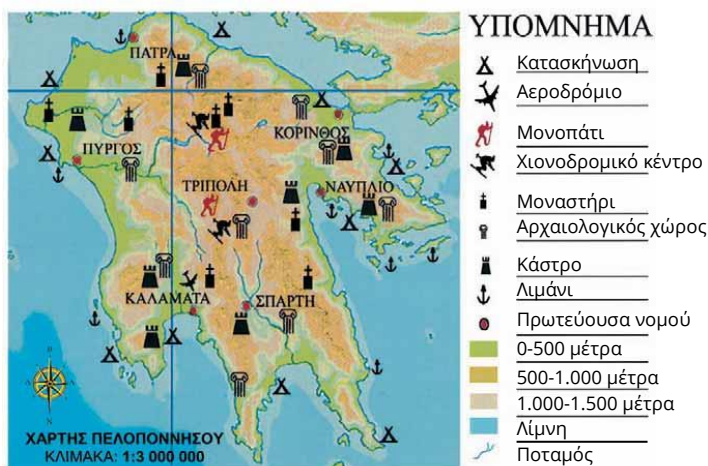
2. Ο χάρτης και τα είδη χαρτών

- **Χάρτης** είναι η απεικόνιση των στοιχείων ενός μικρού ή μεγάλου τμήματος της επιφάνειας της Γης σε χαρτί, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ο χάρτης είναι ένα **χρήσιμο εργαλείο** με το οποίο οι άνθρωποι μπορούν να επικοινωνούν, να σχεδιάζουν εκδρομές ή να μελετούν τις αλλαγές που συμβαίνουν στα τοπία.
- Οι χάρτες χωρίζονται σε **δύο βασικές κατηγορίες**, ανάλογα με τις πληροφορίες που μας δίνουν:
  - ο **Γενικοί χάρτες**: Ονομάζονται οι χάρτες που περιέχουν βασικά γεωμορφολογικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά, δηλαδή παρέχουν πολλές πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές με τη μορφή του εδάφους και με τα ανθρώπινα έργα. Στους γενικούς χάρτες ανήκουν: α) οι **πολιτικοί χάρτες** και β) οι **γεωμορφολογικοί χάρτες**.
  - ο **Θεματικοί χάρτες**: Ονομάζονται οι χάρτες που παρουσιάζουν ένα χαρακτηριστικό θέμα και μας παρέχουν πιο συγκεκριμένες πληροφορίες για το θέμα αυτό. Στους

Θεματικούς χάρτες ανήκουν οι **αστικοί χάρτες** (παρουσιάζουν δρόμους, πάρκα, πλατείες κ.ά.), οι **ιστορικοί χάρτες** (παρουσιάζουν αρχαιολογικούς τόπους, μνημεία), οι **θρησκευτικοί χάρτες** (παρουσιάζουν τις πορείες του Αποστόλου Παύλου και τους Αγίους Τόπους) και οι **χάρτες παραγωγής προϊόντων** (παρουσιάζουν τα προϊόντα που παράγονται σε διάφορες περιοχές).

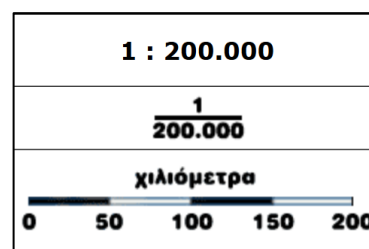
3. Τίτλος και υπόμνημα

- Κάθε χάρτης έχει και τον δικό του **τίτλο**. Ο τίτλος είναι μια χαρακτηριστική φράση που **δηλώνει το περιεχόμενο** του χάρτη (π.χ. Χάρτης Πελοποννήσου).
- Κάθε χάρτης μας δίνει πληροφορίες για έναν τόπο. Για να καταλαβαίνουμε πιο εύκολα αυτές τις πληροφορίες, χρησιμοποιούμε **σύμβολα και χρώματα** αντί για λέξεις. Τα σύμβολα αυτά, αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα στοιχεία του τόπου που απεικονίζει ο χάρτης. Το **πινακάκι που περιέχει και εξηγεί** όλα αυτά τα σύμβολα του χάρτη ονομάζεται **υπόμνημα**.

4. Κλίμακα και τρόπος υπολογισμού

- Η **κλίμακα** είναι ένας αριθμός που δείχνει **πόσες φορές είναι μικρότερη μια περιοχή πάνω στον χάρτη σε σύγκριση με το πραγματικό μέγεθός της στην επιφάνεια της Γης**. Για παράδειγμα, αν σε έναν χάρτη η κλίμακα είναι 1:200.000 (διαβάζεται ένα **προς** διακόσιες χιλιάδες), αυτό σημαίνει ότι 1 εκατοστό στον χάρτη αντιστοιχεί σε 200.000 εκατοστά στην πραγματικότητα σε ευθεία γραμμή.
- Πώς θα υπολογίσω την πραγματική απόσταση;** Αν η απόσταση ανάμεσα σε δύο περιοχές σε έναν χάρτη με κλίμακα 1:200.000 είναι 9 εκατοστά, τότε θα πολλαπλασιάσω $9 \times 200.000 = 1.800.000$ εκ. Έπειτα θα μετατρέψω τα εκατοστά σε μέτρα διαιρώντας με το 100: $180.000 : 100 = 18.000$ μ. Άρα η πραγματική απόσταση είναι 18.000 μ ή 18 χλμ.

5. Προσανατολισμός

- Προσανατολισμός** ονομάζεται ο **προσδιορισμός της θέσης, της πορείας ή της κατεύθυνσης κάποιου που γίνεται με βάση τα τέσσερα σημεία του οριζοντα** (Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση), ή με τη βοήθεια μιας **πυξίδας** ή ενός χάρτη. Η πυξίδα είναι ένα όργανο με μια μαγνητική βελόνα που δείχνει πάντα τον Βορρά (τον Βόρειο μαγνητικό πόλο).
- Για να προσδιορίσω τα σημεία του οριζοντα, **τεντώνω το δεξί μου προς το μέρος που ανατέλλει ο ήλιος**. Τότε το πρόσωπό μου θα δείχνει τον Βορρά, το αριστερό μου χέρι θα δείχνει τη Δύση και η πλάτη μου θα δείχνει τον Νότο.